

INTERNET A VEŘEJNÁ SPRÁVA

Hana Jonášová

Fakulta ekonomicko-správní, Ústav systémového inženýrství a informatiky

Abstract: Internet and government. *Modern information systems public administration can make easy and improve decision processes and create quality connection with citizens and private sektor. It requires, to public administraton was able to take fully advantage of new information and communication technology like tools to more effective activities and to administraton better public services for citizens and economic subject.*

1. Úvod

Chceme-li nějakým způsobem zlepšit a zrychlit poskytování služeb státu občanům, musíme se soustředit na takové služby, které poslouží co nejširšímu okruhu občanů. Dnes je již každému jasné, že elektronický přenos informací je nesrovnatelně rychlejší a pohodlnější než zatím převažující přenos klasický., jeví se tedy výhodným. K tomu aby i veřejná správa některé služby poskytovala s využitím elektronického přenosu informací je potřeba především odpovídající komunikační prostředí nebo infrastruktura umožňující kvalitní připojení a rychlý přenos dat. Dále je nutno určit služby, které státní správa a samospráva musí, nebo by měla, poskytovat a stanovit, které z nich bude vhodné poskytovat pomocí elektronických prostředků.

2. Elektronické veřejná správa

Hlavním zájmem občanů jako uživatelů správních služeb je jednoduchý a rychlý informační procurement a transakce, které vedou ke zjednodušení kontaktu se správními úřady. Využití elektronických správních služeb by proto mělo být účinně orientované. Kritérii pro potřebu elektronizace veřejné správy jsou empirické odhady, možnosti zpětné vazby uživatelů, počty návštěvníků nebo množství kontaktů se správními úřady.

Aby se mohla elektronická veřejná správa (e-government) dostatečně rozvíjet, je nutné splnění i jistých organizačních, zákonných a technologických předpokladů a orientace služeb. Mezi zákonné předpoklady se řadí formulace informační politiky, definice pravidel pro přístup a použití elektronických služeb pro občany a obchod a v neposlední řadě regulace bezpečnostní infrastruktury při používání moderních informačních a komunikačních technologií.

E-government je možné rozdělit do tří základních kategorií [1]:

elektronická státní správa zajišťující informace a služby pro styk s občanem a s komerčními subjekty pomocí internetu (nejčastěji weby),
elektronické dodavatelské řetězce (e-procurement),
interní komunikace ve státní sféře (intranety).

Samozřejmě i tato myšlenka má své záporné stránky, ale obecně je možné říci, že e-government je pro občana nebo komerční subjekt spíše přínosný. Hlavními pozitivy jsou:

snadnější jednání s úřady,
přístup k informacím přes web,

možnost vyřizování všech úředních záležitostí z domova či jiného místa prostřednictvím internetu, či mobilního telefonu,
větší transparentnost (dovolí státní správě garantovat průhlednost operací při zakázkách a zároveň tento přístup přináší i nezanedbatelnou úsporu peněz).

Přínosy pro práci samotné státní správy se mohou shrnout do následujících bodů [1]:

zlepšení účinnosti a zvýšení výkonnosti státní správy,
větší schopnost vzájemné spolupráce mezi jednotlivými částmi správy vlivem zlepšení komunikace,
lepší využití lidských, finančních a jiných zdrojů,
použití informačních technologií může přímo implikovat strukturální a právní změny ve státní správě.

Zatím jsem vypsala pouze samá pozitiva odpovídají na otázky „proč podporovat elektronizaci veřejné správy“. Je však bohužel pravda, jak už jsem předeslala, že ne všichni sdílejí stejný názor na zavádění elektronizace do státní sféry. Odpůrci poukazují převážně na [1]:

nedostatky práva pro aplikaci a použití informačních technologií,
bezpečnost a ochranu informací,
nedostatečné rozšíření počítačů a připojení k Internetu,
nízké nebo nijaké znalosti práce s počítačem a Internetem,
odmítavý postoj části populace k práci s novými technologiemi a učení se novým věcem.

Z předchozích úvah vyplývá, že pro úspěšné zavedení systémů pro elektronickou veřejnou správu je potřeba zajistit veřejný přístup, možnost výběru kterékoli běžné metody kontaktu, ochranu před zneužitím, vytváření důvěry uživatelů v kvalitu služeb. A to není lehký úkol.

3. Informační povinnost

Informační povinnost veřejné správy nevyplývá jen ze zákona č.106/1999 Sb. Je uložena především mezinárodními smlouvami o lidských právech, které jsou bezprostředně závazné a mají přednost před zákonem. Dále všeobecná informační povinnost vyplývá z Ústavy, konkrétně ze článku 17 Listiny základních práv a svobod. Může být tedy i širší než jak ji upravuje zákon č.106/1999 Sb.

Podle tohoto zákona jsou povinnými subjekty státní orgány a orgány územní samosprávy a veřejné instituce hospodařící s veřejnými prostředky a dále subjekty, kterým zákon svěřil rozhodování o právech, právem chráněných zájmech nebo povinnostech fyzických nebo právnických osob v oblasti veřejné správy a to pouze v rozsahu této jejich rozhodovací činnosti.

Státní orgány, orgány územní samosprávy a veřejné instituce hospodařící s veřejnými prostředky mají úplnou informační povinnost. To znamená, že okruh informací, z něhož musejí poskytovat, je úplný, tedy všechno co mají či by měli mít. Je to odůvodněno tím, že při jejich činnosti dochází k nakládání s veřejnými prostředky. Subjekty, kterým zákon svěřil rozhodování o právech, právem chráněných zájmech nebo povinnostech fyzických nebo právnických osob v oblasti veřejné správy (§2 odst.2) mají částečnou informační povinnost. To znamená, že okruh informací, z něhož musejí poskytovat, je dán jen rozsahem jejich uvedené rozhodovací činnosti. Takovými subjekty jsou například profesní komora, notář, exekutor, praktický lékař, soukromá škola apod.

Podle zákona č.106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím a s ním souvisejícím standardem ISVS zveřejněného ve věstníku ÚVIS č.7/2000 jsou výše vyjmenované subjekty povinni zveřejňovat následující informace:

3.1 Povinně zveřejňované informace

Zveřejnění znamená, že informace je umístěna tak, že může být opakovaně vyhledána a získána. Od 1.ledna 2001 musí být tyto informace zveřejňovány také na Internetu. Moderní informační technologie navíc umožňují, že úřad splní právní požadavky na zveřejnění informace i tehdy, když na informaci, kterou zveřejnil již někdo jiný (často jeho nadřízený), pouze odkazuje. Takový odkaz je klasifikován jako by jej úřad zveřejnil sám.

Na základě článku 17 odst.1 a 2 Listiny musí úřad vyhovět žádosti o jakoukoli informaci, kterou disponuje. Podle článku 17 odst.5 Listiny musí ještě poskytovat přiměřeným způsobem informace o své činnosti. Mezi tyto povinně zveřejňované informace patří:

oficiální název - úplný oficiální název povinného subjektu;
důvod a způsob založení - důvod a způsob založení povinného subjektu, včetně podmínek a principů, za kterých provozuje svoji činnost;
organizační struktura - popis organizační struktury povinného subjektu;
kontaktní spojení - kontaktní poštovní adresa, tel, fax, oficiální e-mail, oficiální e-mail pro elektronický podpis, oficiální e-mail pro zaručený elektronický podpis;
případné platby můžete poukázat - bankovní spojení pro všechny v úvahu připadající platby od veřejnosti;
IČO - identifikační číslo organizace;
DIČ - Daňové identifikační číslo;
rozpočet v tomto a předchozím roce - údaje o schváleném i upraveném rozpočtu a zveřejnění výkazů za uplynulý rok;
žádost o informace - místo a způsob, jak získat příslušné informace;
příjem žádostí a dalších podání - kde lze podat žádost či stížnost, předložit návrh, podnět či jiné dožádání anebo obdržet rozhodnutí;
opravné prostředky - místo, lhůta a způsob, kde lze podat opravný prostředek proti rozhodnutí povinného subjektu a to včetně výslovného uvedení požadavků, které jsou v této souvislosti kladeny na žadatele, jakož i popis postupů a pravidel, které je třeba dodržovat při těchto činnostech;
formuláře - název příslušného formuláře a způsob a místo, kde lze takový formulář získat;
návody pro řešení nejrůznějších situací - popisy postupů (návody pro řešení nejrůznějších situací);
nejdůležitější předpisy - přehled nejdůležitějších předpisů, podle nichž povinný subjekt zejména jedná a rozhoduje, které stanovují právo žádat informace a které upravují další práva občanů ve vztahu k povinnému subjektu, a to včetně informace, kde a kdy jsou tyto předpisy k nahlédnutí;
sazebník úhrad za poskytování informací - sazebník úhrad za poskytování informací;
výroční zpráva - výroční zprávy minimálně za dva předchozí kalendářní roky o činnosti subjektu v oblasti poskytování informací;
seznam organizací - seznam všech rozpočtových, příspěvkových, zřizovaných, řízených a jiných organizací, které jsou povinným subjektem zřízeny nebo jsou jakkoli pravidelně navázány na rozpočet povinného subjektu.

3.2 Doporučené informace ke zveřejnění

Informace zveřejněné dobrovolně může úřad zvolit podle svého uvážení. Dobrovolným zveřejněným se úřad chrání před množstvím dotazů, protože část žadatelů informaci získá již přímo z veřejného zdroje.

podrobně zpracovaná organizační struktura úřadu, jména a kontakty (telefonní seznam a seznam e-mailových adres), hierarchie úřadu s přehledem odborů a oddělení včetně jejich vedení a náplň činnosti;
základní informace o historii, současnosti, působnosti, základní statistické údaje a případně mapa pro turisty;
programy jednání zastupitelstva, plné znění zápisů z jednání a usnesení;
úřední deska;
veřejné soutěže a výběrová řízení;
tisková sdělení a stránka pro novináře;
interaktivní formulář pro dotaz uživatele;
často kladené otázky;
diskusní fórum;
odkazy na vybrané stránky;
doporučené informace;
burza pracovních příležitostí;
odkaz na jazykové mutace;
hlavní stránka musí být rozdělená na sekce;
samostatně přehled novinek na serveru;
počítadlo.

4. Závěr

Sama existence webových stránek jednotlivých organizací veřejné správy ještě nic nevyovídá o tom, jak efektivně může občan informace zveřejňované na Internetu ve svůj prospěch využít. Při hledání nějaké konkrétní informace najednou zjistíte, že se jedná sice o dobrý zdroj informací o činnosti státní správy, ale není vždy dokonalým a úplným. Nebo naopak, někdy se ve spleti názvů webových stránek neorientujete a ke kýžené informaci se tak nemusíte dostat.

Je nutné mít stále na paměti, že prostředí by mělo být připravené pro tazatele s různým stupněm znalostí jak v oblasti informačních technologií tak ve veřejnoprávní problematice a terminologii.

5. Literatura

[1] BEDRNÍK J.: Egovernment2 [on-line], <http://www.egovernment.cz/cislo2/bedrnik.html>

Kontaktní adresa:

Ing. Hana Jonášová
Univerzita Pardubice, FES, Ústav systémového inženýrství a informatiky
Studentská 84
530 09 Pardubice
e-mail: hana.jonasova@upce.cz
tel.: 466 036 074

Recenzovala:

Ing. Jitka Komárková, Ph.D., FES, ÚSII